

◀ KNJIŽEVNA POROČILA. ▶

Milan Pugelj: Črni panter. Založila „Umetniška propaganda“ v Ljubljani. 1920. Cena 30 K.

Milan Pugelj spada med „priljubljene pisatelje“, to je, berejo in tudi kupujejo ga vsi, ki pri nas berejo res zato, ker radi berejo, in to brez vsake postranske misli. Tudi občinstvo (ne masa, zakaj masa bere „Grofico beračico“) hodi svoja pota: javna, oziroma oficijelna kritika bi bila lahko Puglju še tako neugodna — čim si je pridobil svoj krog, je bilo zagotovljeno, da mu ostane zvest, dokler si ostane on samemu sebi. Pugelj je znal namreč to, kar je hotel povedati, vedno prijetno povedati: jasno, gladko, večinoma še šegavo. A ne samo humorja, tudi tega, kar imenujemo esprit, mu ni manjkalo. Da bi bil hotel in mogel dati še več, tega od njega skoraj že nismo več pričakovali, še manj zahtevali. Tem bolj veselo presenečenje pomeni zato ta njegova najnovejša zbirka — ta umstvena, čustvena in posebno še umetniška poglobitev, ki jo najdemo tu. Toda če je prva po vsem tem, kar je šlo čez njega, še nekako naravna — kajpak zato nič manjša čast mu, da ga težko kladivo usode niti z bedo, niti z boleznijo ni zdrobilo, ampak nasprotno prekovalo — ta umetniška poglobitev kaže ravno zato ker je ni pripisovati zunanjim udarcem, da je bila postulat njegove duševnosti same. Sicer ne moremo reči, da bi vseh teh dvanajst novelic in črtic stalo na isti višini. Ne da bi hotel trditi, da bi katera ne bila vredna objave — knjige so naposled za ljudi in „wer vieles bringt, wird manchem etwas bringen“ — vendar bi v nekaterih, kakor n. pr. „Tilda na Križu“, „Pesnik“ s „Črnim pantrom“ vred, ki je dal knjigi naslov in bi ji naj dal menda celo nekako signaturo, ne mogel najti tistega „veselega presenečenja“, o katerem govorim gori. Tudi „1915“ in „Prebujenje“ ter „Hude noči“ in „Vesela zgodba“ bi ne bile dvignile Pugljevega imena. Na odločno umetniško višino pa se je pisatelj povzpел z ostalimi petimi. Mene je najbolj iznenadil „Čeremošnik“. Ta lapidarnost v besedi in dejanju, ta do popolnosti izvedena ekonomija, ki je pa tudi ne kazi niti najmanjša škrtost, tisti čudoviti kontrast med notranjo in zunanjo tragedijo, vse to nam je ustvarilo umetnino, kakor jih nimamo mnogo. Morda ravno zaradi te dovršenosti v „Čeremošniku“ me nekoliko manj zadovoljuje „Fronek“ — tudi psihološka stvar brez „psihologiziranja“ — ki bi ga človek lahko ravno tako vzljubil: zdi se mi, da se je pokazala poenta, na sebi sicer prelepa, le malo preveč jasno na dan ali pa da priprava nanjo navzlic obsežnosti ni prava. Vse znake „novega“ Puglja nosi tudi „Hrepenenje“. Kar se tiče dikcije, bo treba ti črtici priznati celo prvenstvo med vsemi, v srce pa menda ne bo posegla nobena tako globoko kakor „Mika“. Če ne, da te zgrabi še bolj „Igra“, kjer pisatelj sam, čisto naravnost in s skoraj suhoparno preprostostjo pripoveduje o svojih težkih dneh. Hvala Bogu, da je konec le pomota... Klavir je še odprt, in ker se je vrnilo tudi ljubo zdravje, poslušamo in čakamo... Dr. Iš.

Karel Širok: Jutro. V Trstu, 1920.

Vso zbirko moti že na prvi pogled neubranost: poleg svežih otroških pesmic naletiš na kopico pesmi, ki niso ne za deco, ne za odrastlega; manjka jim one